

залишки, а за дрібними уламками без маркування вирішити відповідне завдання майже неможливо).

Таким чином, у реаліях сьогодення перед судовими експертами постають нові завдання, що потребують вирішення. Слід зазначити, що зараз значно збільшилась потреба у проведенні судових експертиз при розслідуванні воєнних злочинів. Особливо це є актуальним для галузей ДНК-аналізу, криміналістичної вибухотехніки, судової балістики, дослідження цифрових доказів, матеріалознавства та інженерних наук. Забезпечення якості таких досліджень зумовлюється наявністю у слідчих і прокурорів знань щодо можливостей відповідних експертиз, а також грамотним проведенням процесуальних дій із залученням відповідних спеціалістів, своєчасним одержанням консультативної допомоги на початковому етапі розслідування [1, с. 31].

Список використаних джерел

1. Степанюк Р.Л. Судові експертизи під час розслідування воєнних злочинів. *Актуальні питання криміналістики та судової експертизи* : матеріали міжвідом. наук.-практ. конф. (Київ, 25 листоп. 2022 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2022. С. 30–32. URL: https://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/ksm/2023/mater_konf_251122.pdf.

2. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 року № 4038-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>.

3. ОФІС ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>.

4. Бутович О.І., Кисельов В.М., Особливості призначення та проведення судових експертиз в умовах воєнного стану. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2023. № 2 (101), ч. 2. С. 224–230. URL: <https://doi.org/10.32631/v.2023.2.51>.

Басалкевич Ярослав Володимирович,
здобувач вищої освіти бакалавр
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: **Антошук Андрій
Олександрович**, кандидат юридичних наук,
доцент, завідувач кафедри криміналістики
та судової медицини, Національної академії
внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ ДРОНІВ ДЛЯ ФІКСАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Розслідування кримінальних правопорушень вимагає сучасних, новітніх, практичних засобів на основі проведених комплексних науково-практичних досліджень з використанням цифрових технологій при проведенні слідчих (розшукових) дій. Практичне використання безпілотних літальних апаратів різко зросло за останні два десятиріччя, що зробило їх доволі дієвим інструментом у різних сферах суспільної діяльності й призвело до значної кількості наукових розробок. Не є виключенням і правоохоронна діяльність. Такі технології стали повсякденною та невід'ємною частиною нашого суспільства, що пов'язано зі швидким технологічним розвитком, комп'ютеризацією, мобільністю, безпечністю, легкістю, надійністю, доступністю та економічною вигідністю. Незважаючи на ці привабливі переваги, безпілотні літальні апарати характеризуються обмеженнями в експлуатації через декілька критичних проблем з точки зору автономності польоту, планування траєкторії, терміну служби батареї, часу польоту та вантажопідйомності. Детально звернута увага на те, що безпілотні літальні апарати – це перспективний інструмент для дослідження місця вчинення кримінального правопорушення. В умовах сьогодення, вельми актуальним є його застосування у криміналістиці, практичній діяльності правоохоронних органів на постійній основі. Зауважено, що використання безпілотних літальних апаратів у правоохоронних органах та у криміналістиці, зокрема, може вивести її на новий рівень розвитку. Такий літальний апарат слугуватиме ланцюгом взаємодії слідчого з експертно-криміналістичним центром та місцем кримінального правопорушення [5, с.291].

Відповідно до Інструкції із застосування органами та підрозділами поліції технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, затвердженої наказом МВС України від 18.12.2018 р. № 1026 та зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 11 січня 2019 р. за № 28/32999, безпілотний літальний апарат – це «повітряне судно, призначене для виконання польоту без пілота на борту, керування польотом якого і контроль за яким здійснюються за допомогою спеціальної станції керування, що розташована поза повітряним судном» [2].

Системи відеоспостереження на базі БпЛА є сучасними засобами контролю, виявлення, спостереження і фіксації інформації. Зазначені комплекси є мобільними, простими в управлінні. Тактико-технічні характеристики дронів дозволяють розгортати їх як на відкритій місцевості, так і в населених пунктах. Експлуатація дронів

можлива в денний і нічний час, цілодобово або в змінному режимі. БпЛА можуть ефективно застосовуватися у проведенні культурно-масових, суспільно-політичних і спортивних заходів, а також для припинення масових заворушень. Висотний відеоконтроль дає змогу одночасно охопити площу розміром до 15 км, своєчасно виявляти місця виникнення конфліктів, вчинення протиправних дій і оперативно управляти наземними нарядами поліції. Це надає можливість керівнику операції об'єктивно оцінювати ситуацію і оперативно приймати рішення щодо управління силами і засобами поліції для припинення правопорушень [3, с.106].

Основними завданнями використання БпЛА є: виявлення злочинів та адміністративних правопорушень; відеодокументування правопорушень; забезпечення оперативного зв'язку; управління наземними нарядами поліції. За допомогою дронів може здійснюватись огляд території спочатку з максимальною площею, а за виникнення конфліктних ситуацій або адміністративних правопорушень територія огляду звужується [3, с.106].

Національна поліція України також опановує сучасні методи боротьби зі кримінальною протиправністю. Зокрема, створено підрозділ аеророзвідки, який має сприяти не тільки виявленню фактів кримінальних правопорушень, але, можливо, і затриманню зловмисників. Крім виявлення незаконних посівів маку та конопель, дрони зможуть допомогти виявляти браконьєрів, незаконний видобуток бурштину та вугілля, незаконні вирубки лісу, а також моніторити дорожню ситуацію на трасах, допомогати переслідувати правопорушників та шукати викрадений транспорт [6]. БпЛА зможуть виявляти осередки лісових пожеж, шукати громадян, які заблукали, а також проводити розвідку з повітря на тих об'єктах, де, скажімо, забарикадувалися злочинці. Державна прикордонна служба використовує БпЛА для моніторингу обстановки на кордонах України [3, с.107].

Кримінальна протиправність, її кількісні та якісні характеристики постійно змінюються через використання злочинцями новітніх досягнень науки та техніки. У зв'язку з цим впровадження новітніх технологій в діяльності слідчого при здійсненні ним слідчих (розшукових) дій є адекватною відповіддю на виклики нового часу. Ці інновації мають не стільки змінювати, скільки підвищити ефективність роботи слідчого [1, с.211].

Перевагами дрона над камерами з великим штативом або звичайним фотографуванням є плавність та цільність знімків, отримання зображення під прямим кутом та технічні можливості щодо

зйомки високих об'єктів. Також дрони можуть застосовуватися для отримання виду місця злочину, як зі значної висоти, так і безпосередньо окремих об'єктів. Зйомка та відео фіксація за допомогою дрона дозволяють зафіксувати місце злочину та окремі об'єкти у первинному стані без фізичного втручання слідчого та під більшим числом ракурсів [1, с.211].

З точки зору практичного застосування дронів в діяльності слідчого, з обладнанням їх системами GPS та GIS, спрощується виявлення найбільш ефективного маршруту до місця злочину, переслідування злочинців-утікачів. А обладнання камер дронів автоматичною системою розпізнавання обличчя або/та номерних знаків або/та інших об'єктів спрощує пошук всіх цих об'єктів та осіб в ході досудового розслідування [4, с. 239].

В умовах сьогодення, однією з цілей криміналістики є повне та своєчасне техніко-криміналістичне забезпечення та супровід розкриття й розслідування кримінальних правопорушень. Така мета реалізується на основі всебічного використання досягнень сучасної науки та техніки. У криміналістиці новітні технології варто використовувати в якості навігації, безпечного зв'язку й розвідки. Однією з вимог до проведення огляду місця події є фотографування всієї території, включаючи види з повітря. Одним із основних інструментів експерта-криміналіста під час такої слідчі (розшукові) дії нині є фотоапарат, а для складання схеми місця події зазвичай вручну вимірюють розташування слідів та речових доказів за допомогою рулетки або лазерного далекоміра. На жаль, цей процес може займати багато часу і не завжди дає точні результати. На деяких місцях події необхідний вид з висоти пташиного польоту для контексту та ясності всієї картини, а також висока точність зображення для вивчення доказів. Процес має бути повним, точним та іноді виконуватися в найкоротші терміни, щоб скорочувати час перебування на місці події [5, с.293].

Аналогічно БПЛА можна використовувати й при криміналістичній профілактиці правопорушень, зокрема в частині спостереження за дорожніми умовами, наприклад, для виявлення тріщин і раннього попередження дорожньо-транспортних пригод і зменшення збитків. У даний час огляд та моніторинг доріг здійснюються з використанням транспортних засобів людини, і рівень автоматизації має бути підвищений. Поєднання технологій дорожньої інспекції з БПЛА може значно мінімізувати шкоду, яку завдають дороги. Такі літальні апарати можуть фотографувати дорожні тріщини і використовувати алгоритми виявлення цілей, щоб з'ясувати, що вони являють собою [5 с.295].

Тому, слідчі повинні зрозуміти сценарій, і на його основі проводити збирання, перевірку, оцінку й аналіз доказів. Основними зібраними доказами слугуватимуть зображення або відео зняті дроном. Аналіз цих відео чи зображень має відображати те, що захопив контролер. Якщо диспетчер не знімав кадри, а переглядав контент у режимі реального часу, ми можемо проаналізувати журнали польотів та перевірити, чи літав дрон навколо визначеної території чи ні. Оскільки журнали польотів містять карти польотів, диспетчер не може заперечувати, що дрон летів у іншому районі [5, с.295]

На підставі викладеного вважаємо, що використання дронів як технічних засобів у практичній діяльності слідчого є перспективною інновацією, оскільки спрощує проведення значної кількості слідчих (розшукових) дій та підвищує ефективність розкриття слідчими окремих категорій кримінальних правопорушень, які потребують швидкого реагування з боку правоохоронних органів. В умовах науково-технічного прогресу, оновлення законодавства та правозастосовчої практики техніко-криміналістичне забезпечення розслідування кримінальних правопорушень у діяльності слідчих та експертних підрозділів набуває особливого значення та потребує впровадження новітніх технологій. Техніко-криміналістичне забезпечення розслідування кримінальних правопорушень та низка процесуальних дій, зокрема, огляд місця вчинення кримінального правопорушення, є неефективними, затратними, великогабаритними, вразливими до знищення та потребують залучення спеціаліста. Однак, впровадження та застосування нового процесуального способу отримання доказів є непростим завданням, але такий сучасний технологічний засіб є потужним інструментом для використання у розслідуванні кримінальних правопорушень. Використання БПЛА в правоохоронній діяльності та криміналістиці, зокрема, може вивести її на новий рівень розвитку.

Список використаних джерел

1. Деордев М.С. До питання застосування дронів в діяльності слідчого. Доступ URL: <https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ea0b8a72-2f98-422c-9af0-530f7eee04ef/content>

2. Інструкція із застосування органами та підрозділами поліції технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису : Наказ МВС України від 18.12.2018 р. № 1026, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 11 січня 2019 р. за № 28/32999. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0028-19#Text>

3. Мовчан А.В., Мовчан М.А. Використання безпілотних літальних апаратів у діяльності правоохоронних органів. *Соціально-правові студії*. 2020. Випуск 3 (9). С. 104-109. Доступ URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3244/1/16.pdf>

4. Столітній А. В. Електронне кримінальне провадження на досудовому розслідуванні : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09 / Київ, 2018. 419 с

5. Тичина Д.М., Антошук А.О., Перцев Р.В. Криміналістичне забезпечення використання безпілотного літального апарату (дрону) у досудовому розслідуванні./ Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, 2023. Випуск 78: частина 2. Доступ URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/08/48.pdf>

6. Українська поліція почала ловити злочинців з повітря. *Segodnya.ua* від 08.09.2017. Доступ URL: <https://ukr.segodnya.ua/ukraine/policiya-nachala-lovit-prestupnikov-s-vozduha1053821.html>

Журавель Олена Олександрівна,
курсант 301 н.г. навчально-наукового
інституту № 2 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий керівник: **Бакутін Євген
Іванович**, кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри тактичної
підготовки навчально-наукового інституту
№ 3 Національної академії внутрішніх справ

ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ ЗАХОДІВ РЕАГУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах сьогодення Національна поліція України займає особливе місце в системі адміністративно-розпорядчого примусу. Забезпечення публічної безпеки й внутрішнього правопорядку в країні в умовах воєнного стану стало першочерговим завданням для працівників поліції. Керівництво МВС України зазначає, що на руках в українців може бути до 5 млн одиниць вогнепальної зброї [1, с. 45]. Крім цього, кожного дня існують загрози у вигляді терористичних проявів, а також використання державою-агресором диверсійно-розвідувальних груп.

Правоохоронні органи наразі виконують покладені на них державою повноваження в посиленому режимі, зокрема ситуаційні центри переведено на посилений варіант несення служби. Працівники поліції здійснюють патрулювання вулиць, перевірку документів у